

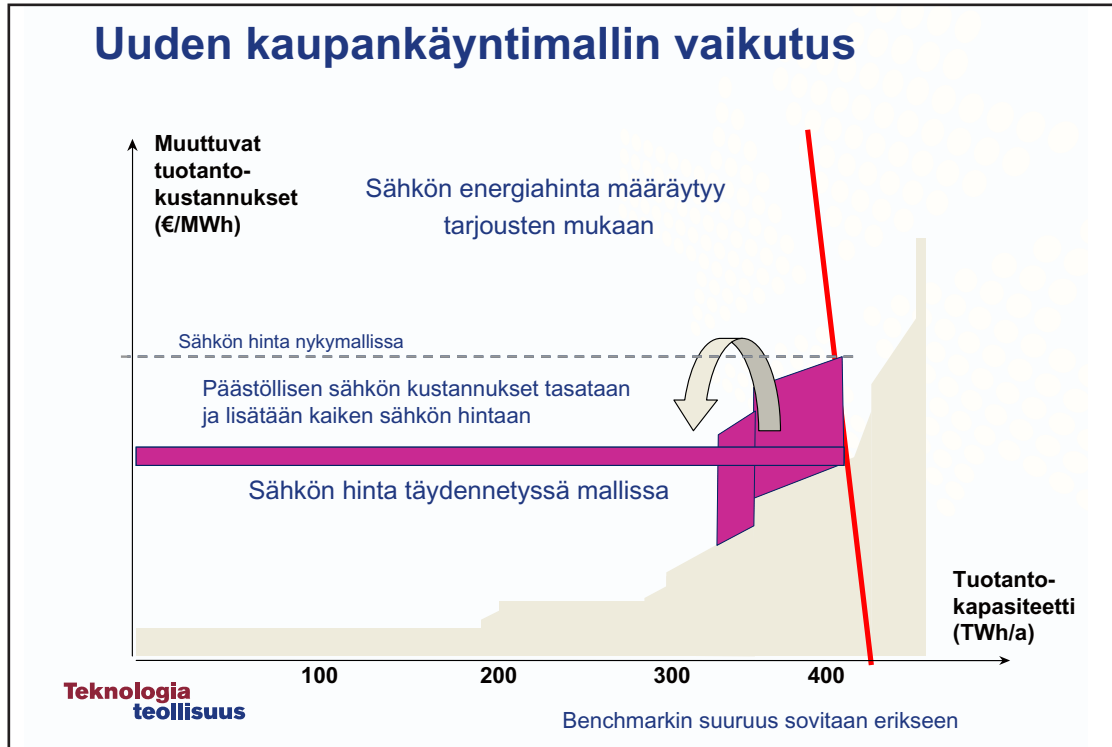
Päästökauppa ja sähkömarkkinat erotettava toisistaan

EU:n alueella vuonna 2005 alkanut hiilidioksidin päästökauppa on sotkenut sähkömarkkinoiden toiminnan. Kuluttajat joutuvat maksamaan sähköstään ylihintaa, koska päästöoikeuksien hinta lisätään fossiililla polttoaineilla tuotetun sähkön muuttuviin kustannuksiin. Sähköpörssin sääntöjä on muutettava siten, että sähkökauppa ja päästökauppa erotetaan toisistaan.

Sähkön hintataso sähköpörssissä määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan. Marginaalihinnoittelusta johtuen sähkön markkinahinnan määrää pääosin kivihiililauhutusvoima, joka on muuttuvilta kustannuksiltaan selvästi kalliimpaa kuin ydin-, vesi- ja tuulivoima. Päästöttömän tuotantokapasiteetin eli uusiutuvien energialähteiden ja ydinvoiman osalta sähkön tuottajan ei tarvitse hankkia päästöoikeuksia. Kuluttajat eivät kuitenkaan hyödy päästöttömän sähkön alemmista kustannuksista vaan kaikki tarjolla oleva sähkö hinnoitellaan kalliin päästöoikeuskustannukset sisältävän sähkön mukaan.

Sähkön markkinahinta määräytyy sähköpörssissä, joka toimii viitehintaan myös kahdenvälisille, pörssin ulkopuolella tehtäville, sähkökaupoille. Päästökauppa on nostanut sähkön hintaa kaikissa EU-maissa. Sähkön hinnan nousun tuoma lisäkustannus on teollisuudelle, palvelusektorille ja kotitalouksille paljon suurempi kuin sähkön tuottajien hankkimien päästöoikeuksien markkina-arvo. On arvioitu, että päästöoikeuden hinnan noustessa 10 eurolla hiilidioksiditonilta, sähkön markkinahinta nousee 8 eurolla megawattituntia kohti.

EU:n uuden päästökauppadirektiivin myötä päästöoikeuksien määrä edelleen supistuu ja aiheuttaa yksin teknologiateollisuudelle Suomessa

250...850 miljoonan euron vuotuiset lisäkustannukset vuodesta 2013 alkaen. Laaja vaihteluväli johtuu epävarmuuksista päästöoikeuden hinnasta ja huutokaupattavien päästöoikeuksien osuudesta. Suurin kustannusvaikutus 200...500 miljoonaa euroa vuodessa syntyy päästöoikeuksien sähkön hintaa nostavasta vaikutuksesta. Pohjoismaissa tästä runsaat 80 prosenttia on kuluttajien sähköstään maksamaa ylihintaa, mikä johtuu päästöttömien tuotantomuotojen suuresta osuudesta.

Teknologiateollisuus ry on esittänyt, että päästökaupan aiheuttamien huomattavien lisäkustannusten lieventämiseksi pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla siirryttäisiin perimään päästökustannukset suoraan kuluttajilta. Tämä edellyttää yhteistä sopimista Pohjoismaiden kesken. Uudessa mallissa selvitetään kuinka paljon päästökauppavelvollisissa laitoksissa tuotettua sähköä kulloinkin tarvitaan. Näin päästökustannukset voidaan ottaa huomioon laskettaessa kuluttajilta erikseen veloittavaa päästökustannusta.

Uuden mallin käyttöönotto ei

muuta sähkömarkkinoiden toimintaperiaatetta, jossa sähkön tuottajat ja ostajat tekevät markkinapaikalle sähköstä myynti- ja ostotarjouksia. Kuten nykyisin, sähkön markkinahinta määräytyy marginaalihinnoittelun kautta kysynnän ja tarjonnan mukaan. Sähkön tuottajat ilmoittavat erikseen, kuinka paljon päästökaupan piirissä olevilla tuotantolaitoksilla on tuotettu sähköä päästökustannuksen määrittämiseksi. Päästökustannukset korvataan ennalta sovitun korvauskertoimen ja kulloisenkin päästöoikeuden hinnan perusteella. Korvauskertoimen asetetaan marginaalituotantona toimivan hiililauhdevoiman mukaan. Päästökustannus laskutetaan kaikilta sähkön käyttäjiltä, esimerkiksi sähkön siirtohinnoissa yhteydessä perittävällä lisämaksulla. Näin toimittaessa sähkön markkinahinta alenee marginaalituotannon päästökustannuksen verran ja lisäksi sähkönkäyttäjät korvaavat päästöllisen sähköntuotannon tarvitsemat päästökustannukset.

Uusi malli ei vaikuttaisi päästöoikeusmarkkinoihin, koska päästökauppavelvolliset tuottajat joutuvat hankkimaan päästöoikeudet itse sa-

malla tavalla kuin ennenkin. Erona on se, että päästöllisen sähkön tuottajat saavat kuluttajilta veloitetun päästökustannuksen suuruisen korvauksen myydyin sähkön markkinahinnan lisäksi, kattamaan päästöoikeuksien hankinnan tuomia kustannuksia.

Myöskään voimalaitosten ajorjestys ei muuttuisi vaan kivihiilivoiman muuttuvat kustannukset määrittäisi edelleen sähkön markkinahinnan. Korvauskertoimen käytöllä varmistetaan, että vesi-, tuuli-, ydin- ja biovoimalaitoksilla tuotettu sähkö säilyisi edullisemmassa asemassa fossiililla polttoaineilla tuotettuun sähköön verrattuna ja kannustin vähäpäästöiseen tuotantoon siirtymiseen säilyy. Uusiutuvan energian lisääminen EU:n veloitteiden saavuttamiseksi on varmistettu nykyisillä investointituki-, takuuhinta- ja sertifikaattijärjestelmissä.

Uusi sähkömarkkinamalli alentaisi sähkön markkinahintaa, koska sähkön käyttäjien maksettavaksi tulisi vain päästöoikeuskustannuksen suuruinen lisämaksu nykyisten kivihiilivoiman muuttuvien kustannusten sijaan. Mekanismi voidaan toteuttaa muut-

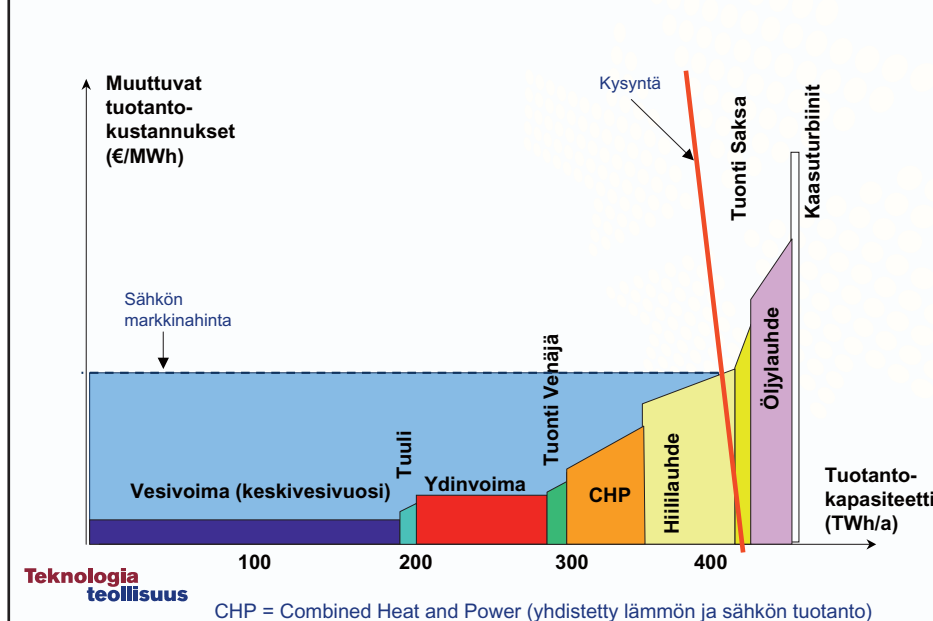
tamalla kansallista lainsäädäntöä. Pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla on luonnollista sopia mallin käyttöönotosta yhtäaikaaisesti muiden Pohjoismaiden kanssa. Malli voidaan ottaa käyttöön myös muissa EU-maissa. Päästökauppadirektiivin tai siitä seuraavaan kansalliseen lainsäädäntöön ei tarvittaisi muutoksia. Muutoksen toteuttaminen poistaisi tarpeen valmistella windfall-voittojen veroja tai muita sähkön tuottajien ansiottoman hyödyn leikkaamiskeinoja.

Päästökaupan ja sähkökaupan erottamisella saadaan sähkön markkinahintaa alennettua kaikilla markkina-alueilla, erityisen paljon Pohjoismaissa mutta merkittävästi myös Saksassa. EU tasolla mallin käyttöönotto alentaisi päästökaupan tuomaa kustannusvaikutusta arviolta noin 50 %. Alhaisemman sähkön hinnan mukanaan tuomat kansataloudelliset hyödyt ovat tuntuvia. Yrityksille alenevat kustannukset merkitsevät kilpailukyyn parantumista ja kotitalouksille alempia elinkustannuksia. Paremmasta kilpailukyystä seuraa myönteisiä työllisyysvaikutuksia ja loppukuluttajien hintojen alentuminen keventää yleistä kustannustasoa. Sähkömarkkinoiden avautuessa kilpailulle koko EU:n alueella uusi sähkömarkkinamalli edistää kaikkien eurooppalaisten hyvinvointia. Myönteinen vaikutus saadaan aikaan markkinaehtoisesti eikä julkisia tukiaisia tarvita.

Teknologiateollisuus ry
Johtaja Martti Kätkä

Nord Pool ilman päästökauppaa ennen vuotta 2005

Nord Pool nykytilanne: sähköenergia ja päästökauppa yhdessä

2007 CO2-vapaa tuotanto: 84 % uusiutuvat ja ydinvoima

